

Sisäisen tarkastuksen toimintaohje

Hyväksyjä: Aluehallitus

Hyväksytty: 2.11.2023

Voimassa: 1.12.2023 lukien toistaiseksi

1 SISÄISEN TARKASTUKSEN TOIMINTAOHJEEN TARKOITUS

Hyvinvointialuelain 43 § 1 mom. 8) kohdan mukaan aluehallituksen tehtävänä on huolehtia hyvinvointialueen sisäisen tarkastuksen järjestämisestä. Hallintosäännön 51 §:n mukaan aluehallituksen tulee järjestää hyvinvointialueen riippumaton sisäinen tarkastus.

Hyvinvointialueella sisäinen tarkastus voidaan järjestää joko omana toimintana, yhteistoimintana muiden hyvinvointialueiden kanssa tai osittain/kokonaan ostopalveluna. Omaan työhön tuotettua sisäistä tarkastusta voidaan täydentää edellä mainituilla muilla vaihtoehdoilla esim. täydentämään väliaikaista resurssivajetta tai puuttuvaa erityisosaamista. Vastuu tuloksellisen sisäisen tarkastuksen ylläpitämisestä on hyvinvointialueella riippumatta sen toteuttamistavasta.

Hallitus antaa tähän perustuen toimintaohjeen noudatettavaksi Pohjois-Karjalan hyvinvointialue -konsernissa (jatkossa hyvinvointialue/-konserni). Toimintaohje määrittelee sisäisen tarkastuksen tarkoituksen, toimivallan ja vastuut sekä aseman organisaatiossa, toiminta-alueen ja tietojensaantioikeuden. Sisäisen tarkastuksen järjestämisessä tulee myös huomioida sisäisen tarkastuksen kansainväliset ammattistandardit.

2 SISÄINEN TARKASTUS

2.1 SISÄISEN TARKASTUKSEN TEHTÄVÄT

Sisäinen tarkastus on riippumatonta ja objektiivista arviointi-, varmistus- ja konsultointitoimintaa, jonka tarkoitus on tuottaa lisäarvoa hyvinvointialueelle ja parantaa sen toimintaa.

Sisäinen tarkastus tukee hyvinvointialuetta ja sen ylintä johtoa tavoitteiden saavuttamisessa tarjoamalla järjestelmällisen lähestymistavan organisaation valvonta-, johtamis- ja hallintoprosessien sekä riskienhallinnan tehokkuuden arviointiin ja kehittämiseen.

Lisäksi sisäisen tarkastuksen tehtävänä on varmentaa hyvinvointialueen sisäisen valvonnan toimivuus.

Sisäinen tarkastus arvioi myös omavalvonnan vaatimustenmukaisuutta ja toteutumista.

2.2 ORGANISAATIOASEMA, TOIMIVALTA JA VASTUUT

Sisäinen tarkastus toimii toiminnallisesti hyvinvointialueen hallituksen ja hallinnollisesti hyvinvointialuejohtajan alaisuudessa.

Sisäisen tarkastuksen kohteena voivat olla hyvinvointialuekonsernin kaikki toiminnot ja kaikki toimintayksiköt. Myös hyvinvointialueen kolmannelta osapuolelta hankkimat palvelut ja niiden tuottaminen kuuluvat sisäisen tarkastuksen toiminta-alueeseen siinä laajuudessa kuin palveluntoimitussopimuksissa on määritelty. Sisäinen tarkastus ei kuitenkaan vastaa tarkastusoikeuden sisällyttämisestä esimerkiksi palveluntoimitussopimukseen, vaan tämä on huomioitava ao. sopimusvalmistelussa.

Sisäisellä tarkastuksella on oikeus saada tarkastustehtäväänsä varten tarpeelliset tiedot ja asiakirjat salassapitosäännösten estämättä, oli tieto kenellä ja missä muodossa tahansa. Lisäksi se on oikeutettu saamaan toimintayksiköiltä ja konserniyhteisöiltä tehtäviensä hoitamisen kannalta tarpeellista apua.

Sisäisellä tarkastajalla on asiantuntijavastuu työstään. Tarkastus- ja konsultointitoiminnan riippumattomuuden turvaamiseksi sisäisellä tarkastuksella ei ole toiminnallista vastuuta arvioinnin kohteena olevista toiminnoista, eikä sillä ole oikeutta osallistua näiden toimintojen päätöksentekoon.

Aluehallitus ja hyvinvointialuejohtaja vastaavat tarkoituksenmukaisen valvonta-, riskienhallinta- sekä johtamis- ja hallintojärjestelmän olemassaolosta. Hyvinvointialuejohtaja ja muut tilivelvolliset sekä esihenkilöasemassa olevat vastaavat ao. järjestelmien suunnittelusta, toteuttamisesta ja seurannasta henkilöstön kanssa.

2.3. TOIMINTAPERIAATTEET JA RAPORTOINTI

Sisäinen tarkastus noudattaa toiminnassaan sisäisen tarkastuksen määritelmää, sisäisen tarkastuksen pääperiaatteita, sisäisen tarkastuksen kansainvälisiä ammattistandardeja ja eettisiä sääntöjä. Eettisten sääntöjen periaatteisiin kuuluvat rehellisyys, objektiivisuus, luottamuksellisuus ja ammattitaito.

Arviointi- ja varmistuspalvelut ovat palveluja, joissa sisäinen tarkastaja arvioi objektiivisesti tarkastusaineistoa tuottaakseen riippumattoman arvion tai johtopäätöksen organisaatiokokonaisuudesta, toiminnasta, toiminnosta, prosessista, järjestelmästä tai muusta arvioinnin kohteena olevasta asiasta. Arviointi- ja varmistuspalveluissa sisäinen tarkastaja määrittää toimeksiannon luonteen ja laajuuden.

Konsultointipalvelut ovat luonteeltaan neuvontaa, ja niitä tuotetaan yleensä toimijoiden nimenomaisesta pyynnöstä. Konsultointitoimeksiannon luonteesta ja laajuudesta sovitaan toimeksiantajan kanssa. Konsultointipalvelujen tarkoituksena on tuottaa lisäarvoa hyvinvointialueen toiminnoille ja parantaa johtamis- ja hallinto-, sekä riskienhallinta- ja valvontaprosesseja ilman, että sisäiselle tarkastajalle lankeaa päätöksentekovastuuta. Konsultointipalveluja ovat mm. koulutus, itsearviointien ohjaus ja neuvonta.

Tarkastushavainnot ja mahdolliset kehittämissuositukset sekä tarkastusraportinluonnos käydään tarkastuskohteen johdon kanssa läpi tarkastuksen loppukeskustelussa. Toimintasuunnitelmaan perustuva tarkastusraportti jaetaan tarkastuskohteen johdolle, hyvinvointialuejohtajalle sekä vastuunalaiselle tilintarkastajalle. Muiden tarkastusten raportoinnista päätetään tapauskohtaisesti toimeksiantajan ja tarkastajan kesken. Aluehallitukselle ja tarkastuslautakunnalle ja tilintarkastajalle laaditaan yhteenvetoraportti, joka sisältää keskeisimmät tarkastushavainnot. Raportin tulee mahdollisuuksien mukaan sisältää suositukset toimenpiteiksi havaittujen kehittämiskohteiden korjaamisesta.

Sisäinen tarkastus raportoi vuosittain tilivuodelta aluehallitukselle ja hyvinvointialuejohtajalle mm. sisäisen tarkastuksen toteutumisesta, keskeisistä tarkastushavainnoista, merkittävistä avoimista riskeistä, sisäisen

valvonnan tilasta, valvontatoimenpiteistä sekä muista hyvinvointialueen tai sen johtamis- ja hallintojärjestelmää koskevista asioista. Konsultointipalvelujen raportoinnista sovitaan toimeksiantajan kanssa.

Sisäisessä tarkastuksessa käytetty arviointimenetelmä ja -kriteeristö tulee kuvata osana tarkastusraportointia.

2.4 SISÄISEN TARKASTUKSEN SUUNNITTELU

Tarkastusta varten laaditaan kirjallinen, tarkastuskohteen alustavaan riskien arviointiin pohjautuva toimeksiantokohtainen tarkastussuunnitelma, johon sisältyvät ainakin toimeksiannon tavoite, laajuus, ajoitus ja käytettävät resurssit. Tarkastussuunnitelma käydään keskeisiltä osin läpi tarkastuskohteen vastuuhenkilöiden kanssa aloituskeskustelussa. Lisäksi tarkastusta varten laaditaan toimeksiantokohtainen työsuunnitelma, jota noudattamalla toimeksiannon tavoitteet saavutetaan.

Sisäinen tarkastaja laatii vuosittain hyvinvointialuejohtajan ja aluehallituksen näkemysten pohjalta riskiperusteisen toimintasuunnitelman (vuosisuunnitelman). Toimintasuunnitelman hyväksyy ja tarkastaa aluehallitus. Toimintasuunnitelmassa voi olla varaus, jonka sisällöstä päättää hyvinvointialuejohtaja. Viimeksi mainitulla varaudutaan vuoden varrella esiin tuleviin tarkastustarpeisiin.

2.5 TYÖPAPEREIDEN ARKISTOINTI

Tarkastustyö tulee dokumentoida. Tarkastusraportit ja työpaperit säilytetään hyvinvointialueen määräysten mukaisesti. Mikäli sisäinen tarkastus on ulkoistettu, noudatetaan työpapereiden arkistoinnissa palveluntuottajan omia ohjeita työpapereiden säilytyksestä.

2.6 SEURANTATARKASTUS

Sisäinen tarkastus seuraa säännöllisin välein kehittämisehdotusten käsittelyä ja suositusten perusteella toteutettujen toimenpiteiden tehokkuutta riskien hallitsemisessa ja toiminnan kehittämisessä.

Seurantatarkastuksen tuloksista raportoidaan tarkastuskohteen vastuuhenkilöille, aluehallitukselle sekä hyvinvointialuejohtajalle.

2.7 SISÄISEN TARKASTUKSEN VOIMAVARAT JA YHTEISTYÖ

Sisäisen tarkastuksen toiminnolla tulee kokonaisuutena olla tai sen tulee hankkia tehtäviensä suorittamiseen tarvittavat tiedot, taidot ja muu pätevyys.

Sisäisen tarkastus huolehtii omalta osaltaan sisäisen tarkastuksen ja tilintarkastajien välisen yhteistyön koordinoinnista. Koordinoinnilla pyritään varmistamaan, että tarkastustoiminta on riittävän kattavaa ja ettei päällekkäistä työtä tehdä.

2.8 TARKASTUSTYÖN LAADUNVARMISTUS

Sisäisen tarkastuksen tulee kehittää ja ylläpitää sisäisen tarkastuksen laadunvarmistusmenettelyitä. Menettelyihin sisältyvät sekä jatkuvat laadunvarmistusmenettelyt että säännöllisin väliajoin tehtävät sisäiset ja ulkoiset arvioinnit sisäisen tarkastuksen toiminnan laadusta.

VOIMAANTULO

Tämä toimintaohje tulee voimaan 1.12.2023.